

Innhold

Forord	11	Seppala blir All Alaska Sweepstakes Champion	65
Innledning	15	Difteriutbruddet i Nome 1925: To nordmenn havner i begivenhetenes sentrum	66
Fem tradisjoner innenfor norsk hundekjøring	17	En «moderne» hundekjører	68
Kilder	21	Helge Ingstad og Hjalmar Dale	69
1 Polarforskere og oppdagere	23	Forbilder for friluftsliv	75
Tidlig bruk av trekkhunder i Arktis	23	3 Trekkhunder på vakt	77
De første vitenskapelige ekspedisjonene med trekkhunder	26	Friluftslivstradisjonens framvekst	77
Eivind Astrup	27	På langtur med trekkhunder	79
Carsten Borchgrevink	31	Det første utstyret	82
Fridtjof Nansen	33	Hundekjøring i militæret	84
Otto Sverdrup	43	En idrett med formål	85
Roald Amundsen	44	Trekkhundambulansene	87
Første hundespenn på Nordpolen i 1969 ... «Polarutforskning uden Hundene er umulig»	55 56	Norsk Trekkhundklubb	89
2 Utvandrerne	59	Skader i marka	90
Nome	60	Leteaksjoner med hund og slede	92
Leonhard Seppala	60	Logistikk, ansvar og opplevelser	94
All Alaska Sweepstakes	61	Da trekkhunder tok T-banen	94
John Hegness	62	Arbeidernes Trekkhundklubb	97
Nye hunder i Nome	63	Klubber utenfor Oslo	98
Seppala får tilfeldigvis et siberian husky-spenn	64	Klubbhundene den første tiden	100
		Bedre løyper – krevende skader	105
		Konkurransetidrett i mellomkrigstiden	107
		Hundespann i motstandskamp	113
		En særegen form for hundekjøring	117

4 Hunder på startstreken	119	6 Langdistansekjøring	243
Organiseringen	119	Førkoker med bensin og lunte	243
Konkurranse eller ambulanse?	124	Europas lengste hundeløp	248
Hundekjørerne blir idrettsutøvere	127	Sledehundkjøringen får voksesmerter	262
Høyere nivå og økt rekruttering	134	Langløp i Sør-Norge	274
Innovasjon i løypa	140	Femundløpet	284
Nordisk stil	142	Hundekjøring som levevei	290
Nordisk stil utfordres	151	Nye løpsopplegg for mellomdistanse	295
Hundekjøring for personer med nedsatt funksjonsevne	154	Hundevelferd	297
Rendyrkete idrettsutøvere og entusiaster	157	Hundekjøring som linjefag på folkehøyskoler	301
5 Sledehundstilen inntar Norge ..	161	Hundekjøring brukt i rusbehandling	303
Inspirasjon fra USA	164	Langdistanse – den mangfoldige hundesporten	305
Sledehundkjøringen finner sin form	171	7 En sport i endring på 2000-tallet	307
Lokalavdelinger i NSHK	181	Personligheter med påvirkningskraft	313
Flere løp og flere arrangører	183	Kvinnene stiller til langdistanse	319
Nye tider, nye hunder	185	Fra klubblop til AS	327
Fra tospannspulk på mjøsisen til Iditarod-løpet	189	8 Toppidrett og friluftsliv	329
Sledehundsporten åpnes opp	194	Forretningsdrevne langdistanseløp	329
Deling av miljøet	199	Den moderne norske langdistansehunden	336
Hunderasekonflikten tiltar	200	Nordisk stil, sprint og nykommeren barmark	340
Raske fuglehunder og fuglehundblandinger	217	En mangfoldig helårsidrett	343
Formalisering av sporten	221	Friluftstinteresse som trekkraft	344
Utvikling, produksjon og kommersielt salg av utstyr og fôr	225	Samspill, mestring, spenning	346
Sprint og mellomdistanse	233	I sporet videre	347
Fra amatør- til toppidrett	240	Takk!	349
		Noter	351
		Kilder	363

Solveig Smestad leker med familiens grønlandshundvalper, sent på 1970-tallet.
Foto: Kjell Smestad

Forord

Det var grytidlig en iskald lørdag morgen i mars 1987. Jeg var tolv år og snørekjorte hjemmefra Fossum for å hjelpe til på Seppalaløpets matstasjon på Vensåsetra. Alle vi aktive medlemmene i Bærum Trekkhundklubb var i sving med løpet, enten som tidtakere i start- og målområdet eller på overnattings- eller matstasjonen. Jeg husker ennå følelsen jeg fikk da de første av de i alt 180(!) spannene kom inn på den snødekte setervollen der vi sto og ventet med XL1 og toddy. Dette var nordiskkjørere med ski på beina og vorstehere foran pulken – kjørere som Sigurd Nilssen, Christan Cleve-Hansen, Christen Smith og Arild Andersen, med digre hunder som oste av kraft og energi der de kom i full galopp inn på tunet. De beste spannene var som hver sin enhet som samlet seg om å komme først opp til mellomstasjonen på Løvli. Den kalde lørdagsmorgenen på Vensåsetra og opplevelsen av alle spannene i Seppalaløpet ble starten på den store fascinasjonen for hundekjørersporten og trekkhunder som har fulgt meg hele livet.

Selve miljøet i trekkhundklubben ble en viktig del av oppveksten min. Det representerte vennskap, naturopplevelser og mestring. Vi unge ble dratt med på mye og fikk tidlig ansvar. På ambulansetakter var det bare å komme seg opp og ut i otta på kalde vintermorgener. Vi hadde ansvar for de enkelte hundene i spannet. Jeg kan fortsatt kjenne på den fryktblandete gleden jeg som tolvåring hadde da jeg skulle spenne inn den digre grønlandshundhannen Bamse, en beryktet hund som sloss med alt og alle, foran sleden på Løvli, eller når jeg snørekjorte ned de bratte bakkene fra Brunkollen til Muren på ambulanseutrykning. Det ble også forventet av oss unge at vi stilte opp

■ Forfatterens hunder på Uranostind i Jotunheimen. Foto: Inge Bugge Knudsen

på de aktivitetene og dugnadene klubben hadde. Både gjennom ambulansekjøringen og handikapkjøringen, som var hovedaktivitetene til klubben, lærte vi nødvendigheten av å stille opp for fellesskapet.

I årene som fulgte etter dette, har jeg hatt mange forskjellige trekkhunder som jeg har brukt til ulike formål og måter å kjøre med. Hundene mine har gått i trekkhundambulansespann, og jeg har kjørt løp med dem – både nordisk, sprint, mellomdistanse og barmark, og nå i de siste ti årene langdistanse. Jeg har med hunder på månedslange turer på fjellet og korte økter i Nordmarka. Jeg har kjørt hundeslede opp til toppen av noen av de høyeste fjellene i Norge, men også brukt spannet mitt til å kjøre passasjerer med funksjonsnedsettelse, skoleklasser, barnehagebarn, utenlandske turister og pro-viant. Alle turene og løpene har gitt meg minner og opplevelser. Men først og fremst har jeg hunder fordi opplevelsen av det å ha hund, å bruke dem aktivt ute i naturen og oppleve samspill og fellesskap med dem, gir livet en dybde og en dimensjon som jeg ikke ville ha vært foruten.

Femundløpet 2018.

Foto: Marte Stensland Jørgensen